

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 73.
Archiwum Ostapa Ortwina

104. Archiwum Ostapa Ortwina. Materiały redakcyjne. Adam Cybulski: Kilka słów o teatrze
Słowa". Artykuł (7).

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

2010

Цыбульський Адам Лада
(Cybulski Adam Lada)

Львівська об-ка АН УРСР
ФОНД РУКОПИСІВ
№ Опт. 104/н 8

"Шітка слів о театре Слова" —
смакуння.

Т. р.
Т. м.
Автор паго.

Фарк.
м. пої.

Adam Łada Cybulski

rewizja: ustępy 9-11
podawajmy noszących
dwa razy poproszę
stone w tym
drugim przekroju
lub wreszcie nam

Kilka słów o teatrze Stowca

Wypadki z lat 1914-1918 i ich bezpośrednie dla świata i dla Polski następstwa, wzięciu krytyki polskiej i oklamywanej przez nią publiczności; odsunęły teatr Wyspiarskiego w daleką przeszłość. Teatr ten mógł może mieć jakies znaczenie jako wyraz swej epoki, mówi się w Polsce; z chwilą gdy tak gruntownie zmieniło ^{się} życie globu i nasze, stał się już tylko historycznym zabytkiem. Teatry mają się wprost przeciwnie. Dopiero wojna odświeżyła prawdziwe Wyspiarskiego oblicze, dopiero powojenna rzeczywistość odświeżać zaczęła jego myśl. Myśl ta nie tylko ogarnęła najistotniejsze przemiany jakimi ^{się} uległ nasz kontynent, ale jak w rzeczywistości przemiany te zdają się być gęstością innych gwałtowniejszych i głębszych, tak i w myśli Wyspiarskiego zdarzenia ostatnich lat kilku występują jako szeregi następnych za sobą szeregi, jako szeregi premiss, ^{które} w zamian prawie swego lotu ^{wzburzony} ^{myśli tu} ~~się~~ ^w ^{talca} - ^{owick} - ~~istotnym~~ ^{wybie} ga przyszłość.

Przypomnijmy kilka z tych premiss, porównując ^{prezjtem} Wyspiarskiego sztuki nie z pismami jego komentatorów, ale - z rzeczywistością.

1) Wojna światowa. Zapowiada ją Wyspiarski przewidywaniem w „Weselu”. O niechcienia jakoby, w pierwszorzędnie dramata; z naciskiem w scenie z Rycerzem Eparynym; głównie cała alocja piekielnej szopki, w szczególności ^{o niej} ^{inwazyjnie} ^{zagroźkowej} postać Wernyhoty. Wierzę ukraiński, jak wiadomo (choć po dziś dzień niewiadomo: w jakim duchu), przepowiedziałby wybuch wojny powszechnej, z przyczyną małego krainu, upadek Rosji, obu

Wielka Sześć i jedna

na wielkiej scenie "nieodwołalni" w Warszawie

5) Obudowanie Rzeczypospolitej polskiej: Jak trzy pierwsze premisy, jest i ono już, La Wypianiskiego, pismikiem w „Danielu”. Z dykt prezera-
czonech do druku, zapowiadają je: obu, „Legion” (od dy skamnie Stawy przez
Wank), „Protesilasa Laodamia” (wskryżenie Protesilasa), „Legion” (wy-
wolanie Stawy, i wrożba Rapsoda), „Wesela” (wy zawranie Wernyhory, bi-
ry nie czem innem jest jak twieleniem jedyniej, widzialnie, działającej
osoby dramatu, Szatana, chochoła), „Wyzwolenie” i t. d., zai z „uratowanych”
uryskois: zupełnie w sensie „Legion” (drugiej zostażca), „Protesilasa” i
„Wesela” problem wyzwolenia stawiający, fragment p.t. Rudera (przy pro-
walzenie Samotnikowi królowy Baniałuki - przez Szatana).

6) Źródło losów obudowanej Polski w ręce klasy własciariskiej. Wse-
stya ta portawiona jest tak jasno i tak ogólnowo w obu, o zysiaj tylko w pełni
aktualnych, misteriach „Wesela” (od dy dramat) i „Wyzwolenia” (sen
Karmazyna z Holyczem), je jej chyba nawet nadym historikom literatu-
ry przypominac nie trzeba a lepiej wskazac na wizję ogólno-europejskiej
demokratyzacji, z dwóch obmiernych, u z życanej w „Legionie”
kon- traw nosobieniom są świe, dy ś z za tumanu romantycznej frazeologii
wy tonnie rzeczy o istotności: klwi nie mniej o „tytanów” gotagniony Demos
oraz, przez Brutusa - cezaro burce rozpetana, w z z tylko po drożę tratu jąca, Wolna

7) Źródło europiejskiej cywilizacji powrotem do barbarzyństwa,
ta Noca której wizja - jest z naj ważniejszych leitmotivów jego teatru
przewidzi ni przez całe Wypianiski ego pisarstwo dyktu. Przed ta Nocą wizję
Ojca świe Mickiewicza „Legionu” i ona to zapada na Sana nie tylko w
zakorzeniu „Wyzwolenia”, ale we finalach „Legionu” i „Platwy”. W
„Wyzwolenia” Konrad w roz gawie z maskami na odmienia wprost o e-
wentualności ponownego najaktu barbarzyzmu, inde o „ ruchu wielki”

- celowi, staporn.

ona gópieś na śmie

* (wykonawca myśli bożej, ~~wykonawca~~ myśli) 5

wykazują iż Słowo, Słowo boże które ciałem się staje, jest ich moty-
wem kluczowym t.j. ze wszystkiego co się dzieje -> tych dramatach a co albo
się stało albo już się wyraźnie zapowiada w Historii, która do obja-
wienia tego Słowa, niemniej w odniesieniu zarówno do łowicko-
lski jak Słowianiszczycy i Cherecijanistwa, ^(artyjzacja i logizacja) ~~noc~~,
która od wschodu zagraza ^{a przeciwko której jedyną zapora jest Polska} ~~ta~~ noc piekielna, ^{zapada:}
jąca z winy ludzkiej ale z woli i dopuszczenia bożego, ^{ona} ~~ta~~ dnia, w
tonie swem, kryje Słowo boże, niesie Światłość świata... Antiro-
mantyżna myśl Wygnanińskiego schodzi się tu nietylko z mesyjaniz-
mem polskim ale i rosyjskim, nietylko z myślą Michiewicza ale i Do-
stojewskiego, potwierdza jego w „Karamazowych” wyrażoną ^{wstąpię w}
słowianiską teoforię ^{chwilegwo}). Może, jak w „Weselu” scena Historii ^{zawładnąć}
Szatan: jest i on tylko narzędziem Tajemnicy, jest mimowolnym
wykonawcą ^{wykonawca} myśli bożej, z której ^{jedynie} ~~przeżyć~~ ^{przeżyć} i przy-
szołość ^{rozciągająca} forma myślenia - logika artysty - ^{zobaczyć} może
zastane... ^{przygotowanych}

Reasumując tych ^{przegląd} składek, jest teatr Stanisława Wygnanińskiego aż
do najdrobniejszych szczegółów ^(cała logika i logizacja) przemyślana, artystyczna i logiczna kon-
strukcja, w której „w zwartych scenach i obrazach zawładnąć” jawi się
nam ^{wielkie} ~~oblicze~~ ^{przesłany} oblicze wyplatycznej zawładnąć dziejącej. W konstrukcji
tej odnajdujemy to, co Wygnaniński ma mięmiem „tragedya: zawład
(= wład) duży” określił t.j. ^{zawład} sumę tych wszystkich konfliktów, w których,
na gruncie ongi przez „Europę” zarazonej a dzisiaj z powrotem zarazonej
słuch psychiki słowianiskiej, do ostatecznego wyrazu całej historycznej
prawdy dochodzą, obci w nas aż do rozkładu „kultury” wzajemnie się

x) Teoforia o forejn/teon, niesie Boga. forejn teon

nitawy nasz dramat tarcza się w przetrzognionych wymiatach
 na uwiad starzy dogorywajacego zachodnioeuropejskiego roman:
 tyzmu - racyz maja polscy ~~esteci~~ ^{esteci} i historycy liberatury.
~~Wymagania~~ ^{zapewniając} "tywagaacye moje interesu dla nich ~~przez~~ ^{przez} staciac me
~~moza~~ ^{zabnego}. Pytanie tylko czy trup, na ktorym oni zeruja, ma
 co wspolnego z tym, ktorzy dzis gwy burz czasy nowosty, jak
 ognia slup z martwychwstaje - z Wyspianskim zywym.

Cannes, w maju 1942.

~~Adam Zaba Cybulski~~

ustępy raz potkreślone rozstrzelic

ustępy 2 razy potkreślone majuskułami
 lub dużym drukiem

Proszę o b. staranna korektę

ASO.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.